

Аналітичні тексти: просто про складне

Ірина Федець

Соціолог, випускниця Національного університету «Києво-Могилянська академія» (2012 р.)

Старша наукова співробітниця Інституту економічних досліджень та політичних консультацій (м. Київ)

1. Як аналітика впливає на політику?

Аналітичні центри, громадські організації та ініціативи готують аналітичні документи (консультативні роботи, звіти, бюлетені та інші) для того, щоб вплинути на прийняття рішень на рівні держави або міста чи регіону.

Вони визначають проблему, аналізують можливі підходи до її вирішення і пропонують своє рішення.

Це проблеми, що стосуються різних сфер – економіки, безпеки, зовнішньої політики, довкілля, освіти, охорони здоров'я, медіа, регіонального розвитку та інших – і на які можна вплинути через втілення політики.

Поширений жанр аналітичного документу – це консультативна робота. Вона містить результати дослідження проблеми і рекомендації щодо політики як policy.

Таким чином аналітичні документи поєднують власне аналіз (дослідження) та обґрунтування своєї позиції.

- *Для кого їх пишуть?* Для політиків, урядовців, експертних кіл і широкої громадськості.
- *Чого хочуть досягти?* Зміни політики, збільшення поінформованості людей, введення певного питання у суспільну дискусію або збільшення його важливості, привернення уваги ЗМІ.
- *Яке місце займають консультативні роботи та інші аналітичні тексти у діяльності громадських організацій?* Вони – частина діяльності з «адвокасії», тобто відстоювання інтересів певних груп громадськості, впливу на політику відповідно до цінностей і місії організацій або пріоритетів донорів, громадського лобювання певних кроків у політиці.

2. Університет vs. реальне життя: різниця між академічними та аналітичними текстами

Аналітичні тексти відрізняються від наукових (академічних) практичною спрямованістю, простішим викладом і обґрунтованим захистом позиції авторів.

Консультативні роботи коротші, ніж, наприклад, дипломні роботи. Від авторів очікується об'єктивний аналіз, наведення даних, обґрунтування тверджень, але тут вони висувають власну думку про те, як потрібно проводити політику, на основі своїх досліджень.

Основні відмінності¹:

	Науковий (академічний) текст	Аналітична робота
Мета:	Покращити знання про предмет	Запропонувати вирішення практичної проблеми

¹ Взято з: Writing Policy Briefs & Reports. Overview, Tips, & Resources <https://bit.ly/2E55NOM> зі змінами і доповненнями.

	Науковий (академічний) текст	Аналітична робота
Огляд літератури:	Включає огляд теорій для кращого розуміння предмету, історію питання	Практично не торкається теорій та історії. Зосереджений на висновках, результатах попередніх досліджень
Аналіз:	Показує, як автор/ка покращили знання про предмет	Показує, чому існує проблема, чому її ще не вирішено
Висновки та рекомендації щодо політики:	Включає висновки, але не прикладні рекомендації	Містить опис різних підходів, висловлюється підтримка одному з них з поясненням, підкріпленням даними
Читачі:	Інші науковці, студенти, викладачі	Усі зацікавлені особи, у тому числі політики, урядовці, журналісти
Обсяг:	Залежно від формату, від наукового есе на 6 сторінок до дипломної роботи на 60 і ще більших кандидатських	Коротший: до 5 сторінок консультативної записки та 10-20 сторінок консультативної роботи (винятки: звіти, книги)
Стиль:	Науковий, включає термінологію	Науково-публіцистичний
Форматування:	Просте, відповідно до вимог	Чіткі підрозділи, відокремлені висновки, коротші абзаци – з метою кращого сприйняття. Також графіки, таблиці, інфографіка

3. Думай, як науковець, – пиши, як журналіст: готуємо консультативну роботу

Структура консультативної роботи:

- Заголовок: передає зміст і заохочує читати
- Резюме – короткий зміст: тези або 1 сторінка тексту, що коротко передає зміст всієї роботи разом з рекомендаціями
- Вступ – опис проблеми: чому це важливо, чому це зараз актуально
- Альтернативи політик: що можна зробити для вирішення проблеми, що зробили в інших містах/країнах – їхній досвід
- Висновки та рекомендації: що потрібно робити, чому саме це, список необхідних кроків
- Додатки: таблиці з розрахунками, статистичні дані, деяка детальніша інформація
- Посилання на джерела: список літератури або виноски

Власна позиція:

- Висловити власну позицію
- Обґрунтувати її
- Критикувати не особистості, а політику (ідеї)

Стиль:

- Змістовно, але доступно
- Залежить від аудиторії та жанру роботи
- Якщо потрібно вжити професійні терміни – пояснити їх

Донесення до стейкхолдерів починається на етапі написання роботи:

- Визначення зацікавлених сторін, хто за і хто проти
- Консультації з ними, обговорення попередніх варіантів роботи

4. Чому соціологи можуть писати круті аналітичні роботи?

Дані: власні дослідження

- Використовують різні кількісні та якісні методи досліджень
- Можуть розробити власну методологію
- Можуть пояснити методологію
- Використовують різні методи аналізу, можуть пояснити зв'язки між явищами
- Можуть пояснити вплив на різні групи громадськості

Ще дані: інші дослідження та офіційна статистика

- Подібні дослідження, виконані раніше
- Дані інших опитувань
- Статистика і аналітика, яку збирають компанії та бізнес-асоціації
- Офіційна статистика: Держстат, Національний банк України, державні органи, органи місцевого самоврядування
- Додаткові (платні) розрахунки Держстату, власні розрахунки за даними

Фактори успіху:

- Лаконічність, чіткі виділені висновки
- Візуалізація: легкі для сприйняття графіки, порівняльні таблиці
- Якщо доречно: приклади, кейси
- Релевантність

5. Аналітичний асортимент: обираємо жанр своєї роботи

Види аналітичних робіт:

Аналітична записка (policy contribution, background paper, explainer)	Містить інформацію про певну проблему та опис політики у цій сфері, пояснює переваги і недоліки певних підходів, може подавати міжнародний досвід, оцінку впливу тої чи іншої політики на проблему.
--	---

Консультативна робота (policy paper)	Містить аналіз певної проблеми і рекомендації з її вирішення. Спрямована на політиків, урядовців, а також на експертні кола та широку громадськість. Рекомендації обґрунтовуються даними досліджень, аналізом політики.
Консультативна записка (policy brief)	Коротка версія консультативної роботи. Містить основні висновки і рекомендації. Призначена для швидкого ознайомлення з роботою. Як правило, серед публікацій організації, що готує консультативну записку, є консультативні роботи, звіти чи інші аналітичні документи, які більш розгорнуто представляють тему записки.
Дослідницька (наукова) робота (working paper)	Дослідження певної проблеми, яке може не містити рекомендацій. Поглиблене вивчення певного питання, включаючи політику держави (міста, регіону) у цій сфері.
Книга	Присвячена різним аспектам певного питання, поглиблений аналіз, історія.
Звіт (report)	Опис результатів дослідження. Може містити висновки для політики (policy implications), але, як правило, не подає рекомендацій.
Зелена книга (green paper)	Детальний опис ситуації, результати досліджень, цифри, загальні рекомендації.
Біла книга (white paper)	Опис концепції політики у певній сфері, результати досліджень, цифри, виклад бачення того, на яких засадах потрібно проводити політику, з якою метою.
Профіль	Факти і цифри, що описують певну галузь чи регіон.
Інформаційний бюлетень (fact sheet)	Брошура з інформацією про певну політику чи програму, короткий опис основних результатів, досягнень.
Моніторинг	Професійний огляд новин у певній сфері за певний період, може містити висновки для політики.
Стратегічний документ (стратегія, план дій, дорожня карта)	Мета політики у певній сфері та шляхи її досягнення. Містить визначення і опис проблем, визначення мети і кроків для її досягнення, принципів та ресурсів, опис методу моніторингу втілення стратегії і оцінки результатів.
Рейтинг (index)	Рейтинг країн (міст, регіонів, органів влади тощо) на основі певних критеріїв.
Amicus curiae (amicus brief)	Записка від третьої сторони, яка виступає «другом суду» і захищає позицію однієї зі сторін судової справи. У записці обґрунтовується, чому суду варто прийняти те чи інше рішення. Громадське «лобіювання» судового рішення.

6. Текст готовий. Але все тільки починається!

Способи донесення інформації та рекомендацій до цільової аудиторії:

Відкрита презентація, круглий стіл	Інфографіка	Публікація на сайті, на папері
Участь у чужих подіях	Прес-конференція	Колонки/коментарі у ЗМІ, блоги
Онлайн-гра, онлайн-тест	Промоція – соціальні мережі, окремі цікаві факти, цифри	Зустрічі із зацікавленими сторонами

7. Приклади консультативних робіт та інших аналітичних текстів:

Україна:

- Німецька консультативна група в Україні – Аналітичні записки <https://bit.ly/2NIBMi5>
- Інститут економічних досліджень та політичних консультацій – консультативні роботи http://www.ier.com.ua/ua/publications/consultancy_work
- Центр економічної стратегії – Наші дослідження <https://ces.org.ua/studies/>
- Нова Європа – Публікації експертів Центру “Нова Європа” <http://neweurope.org.ua/project/publikatsiyi-ekspertiv-tsentru-nova-yevropa/>
- Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва – Публікації <https://dif.org.ua/category/publications>
- Dixi Group – Аналітичні продукти <http://dixigroup.org/publications/>
- Transparency International Україна – Дослідження <https://ti-ukraine.org/research/>
- Фондація DeJuRe – Лонгріди <http://longread.dejure.foundation/>
- Центр громадянських свобод – Звіти <http://ccl.org.ua/reports/>

Світ:

- Peterson Institute for International Economics – Publications <https://piie.com/research/publications>
- Brookings Institution – Research https://www.brookings.edu/search/?post_type=research
- Bruegel – Publications <http://bruegel.org/publications/>
- Centre for European Policy Studies – Publications <https://www.ceps.eu/publications>
- Centre for European Reform – Research & Press <https://www.cer.eu/research>
- The Polish Institute of International Affairs – Publications <http://www.pism.pl/publications#>
- Chatham House – Reports, Papers, Briefings <https://www.chathamhouse.org/research/publications/all>
- European Council on Foreign Relations – Publications <https://www.ecfr.eu/publications>
- Konrad-Adenauer-Stiftung – Publications <https://www.kas.de/web/guest/publications>
- Freedom House – Reports <https://freedomhouse.org/reports>
- Fraser Institute – Research <https://www.fraserinstitute.org/research>
- Urban Institute – Research <https://www.urban.org/research>